

Олег ПІХ

II МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ У ЦЕНТРАЛЬНО- СХІДНІЙ ЄВРОПІ (XX – початку XXI століття)”

25 травня 2016 р. у м. Львові відбулася II Міжнародна наукова конференція “Українсько-польські відносини в контексті суспільно-політичних і етнокультурних процесів у Центральній-Східній Європі (XX – початку XXI століття)”. Співорганізаторами наукового заходу традиційно виступили Центр дослідження українсько-польських відносин Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України та Міжнародний центр правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи Київського університету права НАН України. Проведення чергової конференції, присвяченої українсько-польським відносинам, обумовлено потребою обговорити складні проблеми громадсько-політичних, культурно-освітніх і релігійних відносин українців та поляків у XX – на початку XXI ст. в контексті європейської історії, а відтак проаналізувати роль історичної спадщини у формуванні етнокультурних і політичних пріоритетів сучасних України й Польщі.

У роботі конференції взяли участь учені з багатьох міст України (Львова, Тернополя, Івано-Франківська, Луцька, Острога, Житомира, Харкова й ін.), а також іноземні гості, які представляли Центр міждисциплінарних польських досліджень Європейського університету “Віадріна” (Франкфурт-на-Одері, Німеччина) й Інститут історії Жешувського університету (Жешув, Республіка Польща). Учасників привітали директор Інституту українознавства ім. І. Крип’якевича НАН України Микола Литвин і директор Міжнародного центру правових та історико-політичних досліджень країн Центрально-Східної Європи Уляна Андрусів.

Робота конференції проходила на двох секційних засіданнях: на першому обговорено особливості суспільно-політичного життя та відносин України і Польщі, на другому – етнокультурні й релігійні процеси. Доволі широка тематика конференції спонукала науковців різних суспільних і гуманітарних дисциплін до жвавих дискусій. Виголошені доповіді стосувалися як історичного минулого, так і сучасного розвитку України та Польщі. Так доповідачі не оминули увагою проблеми функціонування політичних партій, їхні ідеологічні платформи та взаємовпливи в контексті східноєвропейського суспільно-політичного розвитку першої половини XX ст., а також заторкнули різні аспекти українсько-польських відносин у соціальній та військовій сферах. Зокрема ці питання в доповідях проаналізували: Франк Грелька “Działalność liberalna w postimperialnej Ukrainie (1905–1944)”, Андрій Кліш “Питання

українсько-польської співпраці в діяльності християнських суспільників (20–30-ті роки XX ст.)”, Тарас Гриневич “Українське питання в ідеології польських націоналістичних партій в 1930-х роках”, Віталій Виздрик “Великі землевласники Галичини періоду Другої Речі Посполитої”, Володимир Старка “Українські та польські селяни в умовах становлення радянського тоталітаризму (1939–1941)”, Петро Олеховський “Поляки та українці в міжвоєнному Львові: зображення сусіда у спогадах”, Віктор Кирея “Щоденне життя та побут особового складу авіації Галицької армії у період українсько-польської війни 1918–1919 рр.” та Андрій Харук “Українсько-польська співпраця в галузі авіаційної промисловості: історія та сучасний стан”.

Складні сторінки українсько-польських відносин у часи Другої світової війни та перші повоєнні роки, передумови, хід і наслідки депортаційних акцій знайшли відображення у виступах Володимира Трофимовича “Українці і поляки на Холмщині (1939–1943)”, Оксани Каліщук “Конфліктогенний потенціал історичної пам’яті (на прикладі українсько-польських взаємин середини XX століття)”, Віталія Солов’я “Особливості етнокультурного та політичного життя на Поділлі в роки нацистської окупації”, Володимира Кіцака “Депортація українців як необхідна складова становлення та стабілізації нового західного кордону СРСР”, Галини Стародубець “Особливості політико-пропагандистського супроводу процесу радянізації західних областей України в 1944–1946 роках”, Ігоря Любчика “Лемківське питання – складова етнополітичних експериментів Польщі у XX ст.”, Богдана Барана “Діяльність ВО «Сян» проти депортації українців Закерзоння” та ін.

У виступах також порушувалися проблеми розвитку і співпраці українського й польського дисидентського середовища, а також особливості постсоціалістичного розвитку Польщі та України, формування нової якості польсько-українського співробітництва на сучасному етапі в контексті політичних, суспільних і культурних змін у Центральній-Східній Європі кінця XX – початку XXI ст. Зокрема з доповідями виступили: Христина Чушак “Українське питання в політичній думці та публіцистиці «лондонської» еміграції (1940–1980)”, Павло Лодин “Співпраця Богдана Осадчука з паризькою «Культурою»”, Микола Генік “Заяви у справі принципів польсько-української співпраці 1987 р. у досягненні міжнаціонального примирення”, Одржей Кліпа “Radzieckie dziedzictwo prawne w niezaleznym panstwie ukrainskim”, Олег Піх “Місце України у східній політиці Республіки Польща (1991–2004)”, Олексій Попович “Українсько-польське протистояння в українських мас-медіа (2005–2014)” тощо.

Значний інтерес спричинили доповіді щодо національно-культурного життя українців і поляків й питання взаємовпливів цих народів у галузі освіти та науки, а також ролі Церков як консолідаційного та духовно-просвітницького чинника: Наталії Булик “Львівське археологічне середовище кінця XIX – початку XX ст.: до українсько-польської співпраці і протистояння”, Наталії Мисак “Роль вищих навчальних закладів Галичини у процесі становлення української інтелігенції наприкінці XIX – на початку XX ст.”, Оксани Рудої “Мовна політика Другої Речіпосполитої в галузі освіти”, Марини Чебан “Осередки української історичної науки у Львові (1918–1939)”, Василя Футали “Національно-культурне життя українців у Другій Речіпосполитій: польське бачення”, Андрія Щеглова “Кадетський корпус № 1 у Львові як культурний осередок міста”, Юрія Скіри “Треко-Католицька

Церква у змаганнях за вищу національну освіту в Галичині у 1900–1939 роках”, Любомира Хахули “Національно-культурне та релігійне життя українців в ПНР/поляків в УРСР”, Тараса Горбачевського “Римо-Католицька Церква в незалежній Україні: інституалізаційний розвиток та культурно-освітня діяльність” й ін.

Конференція засвідчила високий фаховий рівень її учасників. Широкий спектр піднятих питань і активні дискусії щодо них вказали на значне зацікавлення дослідників проблемами українсько-польських відносин. Це дозволяє говорити про можливість проведення таких наукових зустрічей з розширенням географії учасників, зокрема за рахунок іноземних учених, на постійній основі.